

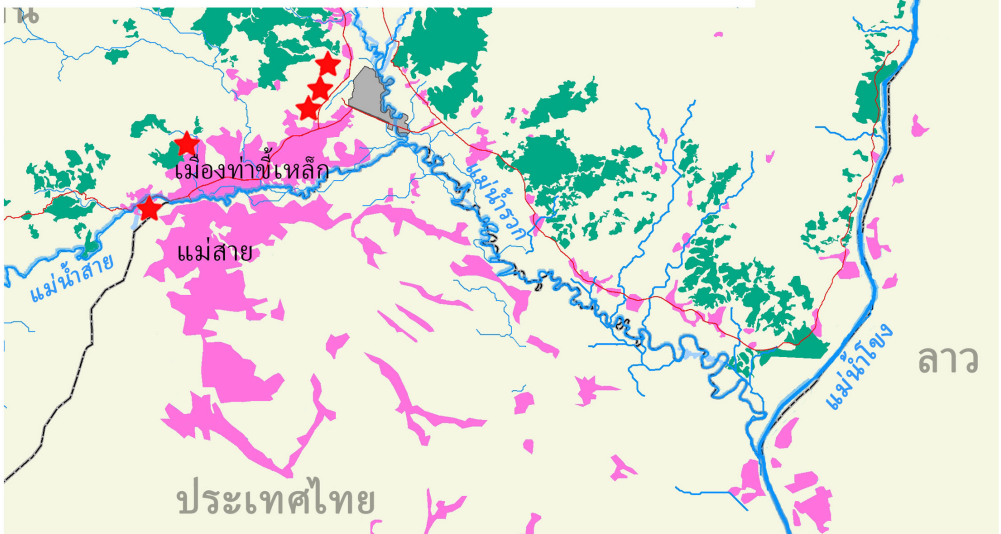

ปกป้องสบรวกและสามเหลี่ยมทองคำ

รัฐบาลทหารพม่า (SAC) เดินหน้าสร้างโรงงานของ UWSA
ในท่าขี้เหล็ก กับการสร้างมลพิษอย่างกว้างขวาง

มูลนิธิสิทธิมนุษยชนไทใหญ่

สิงหาคม 2564

บทสรุป

ความพยายามครั้งใหม่ของกลุ่มบริษัทหึงปิงของกองทัพสหรัฐว่า (United Wa State Army - UWSA) ที่ได้รับความสนับสนุนจากรัฐบาลทหารพม่า เพื่อผลักดันการก่อสร้างโรงงานสองแห่งในที่ดิน ซึ่งถูกเวนคืนไถ่กลับท่าซี้เหล็ก ภาคตะวันออกของรัฐฉาน ถูกชุมชนในพื้นที่ต่อต้านอย่างหนัก พวกเขาต้องการที่ทำกินกลับคืนมา และกลัวผลกระทบด้านมลพิษที่กว้างขวาง

เป็นแผนการก่อสร้างโรงงานในพื้นที่ 250 ไร่ทางทิศตะวันออกของท่าซี้เหล็ก โดยเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ 1,500 ไร่ซึ่งเวนคืนมาจากบ้านห้อยลึกในระหว่างปี 2541-2542 โดยกองทัพพม่า เพื่อพัฒนาเป็นเขตอุตสาหกรรม กลุ่มบริษัทหึงปิงของกองทัพสหรัฐว่าได้ครอบครองที่ดิน 250 ไร่แห่งนี้เมื่อปี 2544 แต่ที่ผ่านมายังไม่สามารถสร้างโรงงานได้

ในปี 2554 กลุ่มเกษตรกรบ้านห้อยลึกเริ่มร้องเรียนกับรัฐบาลพรรค USDP โดยพวกเขาต้องการที่ดินสำหรับนิคมอุตสาหกรรมกลับคืนมา และเริ่มเข้าไปปลูกพืชผลในที่ดินที่เคยเป็นแปลงเกษตรเหล่านี้ แม้จะมีการเรียกร้องอย่างต่อเนื่องจนภายหลังรัฐบาลพรรค NLD เข้าสู่อำนาจ เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2562 รัฐบาลของรัฐฉานได้อนุญาตให้บริษัท - หลอยสามของที่อยู่ในเครือของบริษัทหึงปิง เข้าไปก่อสร้างโรงงานสองแห่งในที่ดิน 100 ไร่ รวมทั้งโรงงานยางพาราแผ่นและโรงงานแต่งแร่แมงกานีส

ในเดือนตุลาคม 2562 บริษัทของ UWSA ได้พยายามสร้างรั้วล้อมที่ดิน แต่เกษตรกรได้เข้าไปขัดขวาง ทางบริษัทจึงฟ้องคดีบุกรุกและทำลายทรัพย์สินกับพวกเขา แต่ก็ไม่ได้เดินหน้าก่อสร้างต่อไป ในระหว่างปี 2563 และต้นปี 2564 เกษตรกรยังคงขัดขวางไม่ให้บริษัททำรั้วล้อมที่ดินเกษตรกร และได้ร้องเรียนผ่านหน่วยราชการเพื่อขอที่ดินกลับคืนมา

ต่อมาในวันที่ 6 พฤษภาคม 2564 สามเดือนหลังเกิดรัฐประหารสามเดือน ทางบริษัทได้นำรถไถเพื่อเข้าไปปรับพื้นที่โดยพลการ กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่และพระจึงได้เข้าไปขัดขวางอีก มีการนำกำลังตำรวจเข้าควบคุมครองคนงานบริษัท แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลใหม่ยังคงสนับสนุนโรงงานของ UWSA

โดยในเดือนพฤษภาคม และเดือนมิถุนายน 2564 แม้จะต้องเผชิญกับการข่มขู่ชาวบ้าน ยังคงพยายามขัดขวางการก่อสร้างของบริษัทด้วยความกล้าหาญ แต่บริษัทได้รับอนุญาตให้ทำงานตอนกลางคืนในระหว่างประกาศเคอร์ฟิว จนสามารถสร้างรั้วล้อมพื้นที่ได้สำเร็จ และยากแก่การรื้อถอนได้ ต่อมาการก่อสร้างได้หยุดไปในต้นเดือนกรกฎาคมซึ่งชาวบ้านคาดว่าอาจเป็นเพราะมีการลือคาวาน์จากสถานการณ์โควิด-19

ชาวบ้านต่อต้านการสร้างโรงงานไม่ได้เป็นเพียงเพราะการสูญเสียที่ดินเกษตรกรรม แต่ยังเพราะกลัวมลพิษ โดยเฉพาะที่จะเกิดขึ้นกับแม่น้ำรวกซึ่งไหลผ่านนิคมอุตสาหกรรม ก่อนจะไหลเป็นพรมแดนกั้นกับประเทศไทย และไหลลงสู่น้ำโขงที่สามเหลี่ยมทองคำ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา หน่วยราชการด้านน้ำของไทยได้ตรวจพบปริมาณที่เป็นอันตรายของแร่แมงกานีสในแม่น้ำรวก ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญของอำเภอแม่สาย ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากการปนเปื้อนจากเหมืองแร่แมงกานีสทางตอนเหนือของท่าขี้เหล็ก และที่เก็บกักแร่แมงกานีส ซึ่งล้วนแต่เป็นบริเวณต้นน้ำของแม่น้ำรวก การก่อสร้างโรงแต่งแร่แมงกานีสที่ด้านข้างของแม่น้ำรวก จะยิ่งทำให้การปนเปื้อนรุนแรงขึ้น และเป็นอันตรายอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกับสุขภาพของเด็ก

ชาวบ้านยังกังวลกับมลพิษทางอากาศจากโรงงานทั้งสองแห่ง โดยเฉพาะกลิ่นเหม็นในกระบวนการผลิตยาง ซึ่งส่งผลกระทบต่อทางานเมืองด้านตะวันออกของท่าขี้เหล็ก รวมทั้งบริเวณใกล้เคียงในอำเภอแม่สาย ในประเทศไทย ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงด้านสุขภาพและทำลายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

การทำเหมืองแร่แมงกานีสและอุตสาหกรรมยางพาราในท่าขี้เหล็ก ได้ส่งผลให้เกิดการทำลายอย่างกว้างขวางต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่และการประกอบอาชีพ โดยทำให้บรรดาผู้บัญชาการระดับสูงของกองทัพพม่า รวมทั้งนักลงทุนจากภายนอก แผนการก่อสร้างโรงงานทั้งสองแห่งจะยิ่งทำให้เกิดผลกระทบมากขึ้นต่อชุมชนทั้งสองฝั่งของพรมแดน

มูลนิธิสิทธิมนุษยชนไทใหญ่ (SHRF) สนับสนุนอย่างเต็มที่ต่อการดำเนินงานอย่างกล้าหาญของชาวบ้านท้องถิ่น ที่จะปกป้องคุ้มครองที่ดินของตนเอง และกระตุ้นให้รัฐบาล

ทหารพม่าและ UWSA ยกเลิกแผนก่อสร้างโรงงานทันที รวมทั้งคืนที่ดินให้กับเจ้าของที่ถูกต้อง

เราได้รับแรงบันดาลใจจากการดำเนินงานเมื่อ 20 ปีที่แล้วของชาวบ้านในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ที่ขัดขวางไม่ให้บริษัทหงปิงสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินที่กอมลพิษในท่าซี้เหล็ก และหวังว่าชุมชนในอำเภอแม่สายจะรวมตัวสนับสนุนการเคลื่อนไหวครั้งใหม่นี้ เพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่สברวซึ่งเป็นทรัพยากรร่วมกันของเรา

สารบัญ

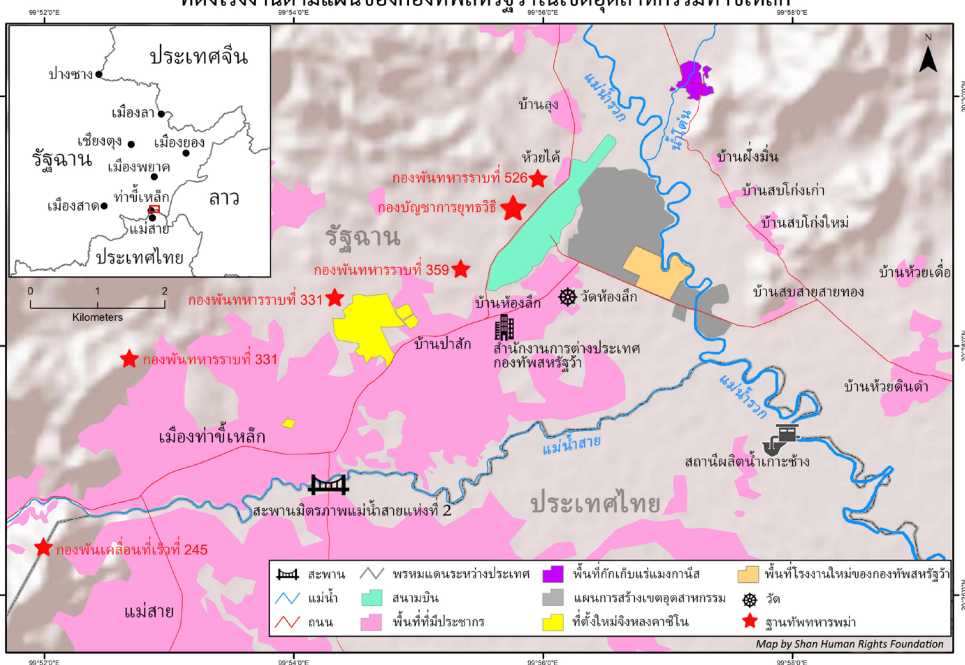
บทสรุป	2
บทนำ	6
ความเป็นมาของการเวนคืนที่ดินเกษตรกรรมของชาวบ้านห้องเล็ก ในท่าซี้เหล็ก	8
ความเป็นมาของการดำเนินงานของบริษัทหิงปิงในท่าซี้เหล็ก	17
• ชุมชนไทยขัดขวางแผนของบริษัทหิงปิงในการก่อสร้าง โรงไฟฟ้าถ่านหินในท่าซี้เหล็ก	20
• แม้จะมีการคว่ำบาตร แต่ธุรกิจของ UWSA ยังคงเจริญ รุ่งเรืองในท่าซี้เหล็ก	22
การทำเหมืองแร่แมงกานีสในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐบาล	23
• การขนส่งและการส่งออกแร่แมงกานีส	26
• มลพิษจากการแต่งแร่แมงกานีส	28
- มลพิษทางน้ำ	28
- มลพิษทางอากาศ	30
การผลิตยางในท่าซี้เหล็ก	30
• ข้อกังวลเกี่ยวกับมลพิษจากโรงงานยางแผ่น	31
สรุป	32

บทนำ

รายงานนี้ต้องการเสนอภาพการต่อสู้ที่กล้าหาญของชาวบ้านห้องเล็ก ที่ต้องการที่ดินเกษตรกรรม เป็นที่ดินที่ถูกกองทัพพม่าเวนคืนไปอย่างไม่ชอบด้วยกฎหมายกว่า 20 ปีที่แล้วกลับคืนมา และเน้นให้เห็นอันตรายซึ่งจะเกิดขึ้นกับชุมชนทั้งสองฝั่งพรมแดนไทย-พม่า หากให้มีการก่อสร้างโรงงานของ UWSA ตามแผนต่อไป เราเกรงว่า โรงงานเหล่านี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการให้สัมปทานที่อันตรายอีกหลายครั้งกับ UWSA ของรัฐบาลทหารพม่าชุดใหม่ เพื่อแลกกับความร่วมมือทางการเมืองภายหลังการทำให้รัฐประหาร

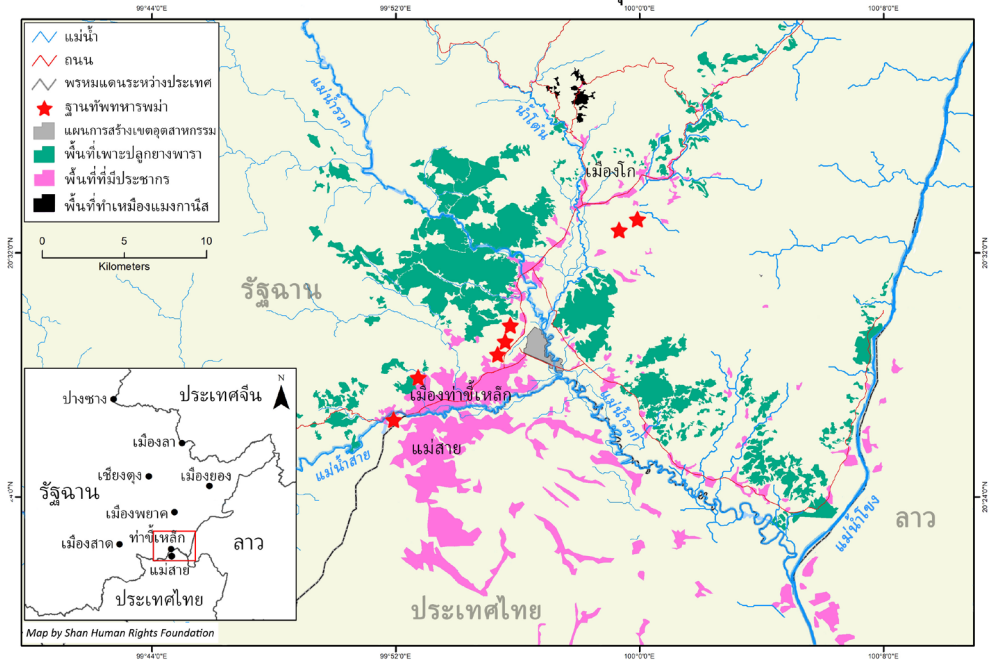
เราหวังว่า ชาวบ้านทั้งหมดในสปรก ทั้งสองฝั่งของพรมแดน จะร่วมมือกันต่อสู้เพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่เป็นทรัพยากรร่วมกัน

ที่ตั้งโรงงานตามแผนของกองทัพสหรัฐว้าในเขตอุตสาหกรรมท่าชีเหล็ก

สวนยางและเหมืองแมงกานีสบริเวณลุ่มน้ำรวก

ความเป็นมาของการเวนคืนที่ดินเกษตรกรรมของชาวบ้านห้องลึกในท่าขี้เหล็ก

วันที่	รายละเอียด
พ.ศ. 2541-2542	หน่วยงานของกองทัพภายใต้สภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (SPDC) ได้เวนคืนที่ดิน 1,503 ไร่ ด้านตะวันออกห่างจากท่าขี้เหล็ก 5 กิโลเมตร เพื่อจัดทำเป็นเขตนิคมอุตสาหกรรม ในช่วงเวลาดังกล่าว พลตรี เผ่ เต็ง ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการระดับภาคของ SPDC ไม่มีใครกล้าขัดคำสั่งเหล่านี้ แต่ยังมีชาวบ้านบางส่วนเสี่ยงชีวิตกลับเข้าไปทำกินในที่ดินของตน
พ.ศ. 2543	มีการนำที่ดิน 250 ไร่ ทางตะวันออกของเขตอุตสาหกรรมได้ถูกนำมาแบ่งขายเป็นแปลง ๆ ส่วนใหญ่ขายให้นักลงทุนชาวจีนและว่าทางการท่าขี้เหล็กได้สั่งให้อู่ซ่อมรถทุกแห่งย้ายออกจากในเมืองไปตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมนี้ เริ่มมีการตั้งบริษัทหลายแห่งในพื้นที่ ในขณะที่ที่ดินที่เหลือประมาณ 1,250 ไร่ ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมไม่ได้ในนำไปใช้แต่อย่างใด ทำให้ชาวบ้านบางส่วนยังคงเสี่ยงชีวิตเข้าไปทำกินในที่ดินของตน
27 กรกฎาคม 2544	มีการยกกรรมสิทธิ์ที่ดิน 250 ไร่ในเขตอุตสาหกรรมให้กับบริษัทหึงปิง เพื่อสร้างโรงงานท่อพลาสติกและโรงงานอาหารสัตว์ อย่างไรก็ตาม บริษัทหึงปิงใช้พื้นที่เพียง 70 ไร่ (จากทั้งหมด 250 ไร่) เพื่อทำเป็นฟาร์มเลี้ยงหมูและไก่ และไม่ได้ใช้ที่ดินส่วนที่เหลือชาวบ้านจึงใช้ที่ดิน (ที่ถูกยึดไป) ซึ่งเป็นของตนทำกินต่อไป
พฤษภาคม 2554	บริษัทหึงปิงพยายามสร้างรั้วกันที่ดิน 250 ไร่ ซึ่งได้รับสิทธิ์เมื่อปี 2543 แต่ชาวบ้านที่ยังคงใช้ที่ดินที่ถูกยึดไปและยังคงทำกินอยู่คัดค้าน และได้เริ่มมีการร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐเพื่อที่จะได้ที่ดินของตนกลับมา

พ.ศ. 2555	กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่เขียนจดหมายถึงสำนักงานที่ดินของท่าซี้-เหล็ก ขอให้คืนที่ดินของพวกเขาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเขตนิคมอุตสาหกรรม แต่ไม่ได้รับคำตอบ กลุ่มเกษตรกรจึงเริ่มเข้าไปเพาะปลูกในที่ดินเดิมของตนเอง
มิถุนายน 2556	วันที่ 16 มิถุนายน 2556 บริษัทหิงปิงได้ใช้รถแบคโฮทำการรื้อถอนบ้านเรือนของเกษตรกรที่สร้างอยู่ในที่ดินของตนในเขตนิคมอุตสาหกรรม จายวนแก้ว ซึ่งเป็นเจ้าของบ้านและมีกิจการชุดทรายในบริเวณนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ชู่เจี้ยนฟองบริษัทหิงปิงต่อมาวันที่ 18 มิถุนายน ได้ถูกฆ่าโดยถูกยิงที่ศีรษะ ขณะที่กำลังขี่มอเตอร์ไซด์ในบ้านห้องลึก ชาวบ้านคาดว่ามือปืนที่ขี่มอเตอร์ไซด์หนีไปได้อาจถูกจ้างโดยบริษัท
พ.ศ. 2556	ตัวแทนเกษตรกรบางส่วนเดินทางไปที่กรุงเนปิดอว์เพื่อส่งจดหมายร้องเรียนขอที่ดินคืน
7 สิงหาคม 2558	รัฐบาลของรัฐบาล (ภายใต้ประธานาธิบดีเต็งเส่ง) ให้อำนาจคณะกรรมการจัดการที่ดินเข้าไปสอบสวนกรณีการเวนคืนที่ดินที่บ้านห้องลึก
ปลายปี พ.ศ. 2558	กลุ่มเกษตรกรเขียนจดหมายถึงนางองซานซูจี เพื่อขอที่ดินของตนเองคืน
31 ธันวาคม 2558	คณะกรรมการจัดการที่ดินท่าซี้เหล็กส่งจดหมายถึงคณะกรรมการจัดการที่ดินรัฐบาล เพื่อบอกว่าไม่มีการให้ค่าชดเชย หรือไม่มีการจัดสรรที่ดินใหม่ให้กับเกษตรกรที่ถูกเวนคืนที่ดิน
พ.ศ. 2559	ตัวแทนเกษตรกรบางส่วนเดินทางไปที่กรุงเนปิดอว์เพื่อส่งจดหมายร้องเรียนขอที่ดินคืน
พ.ศ. 2560	สส.ของพรรค NLD ในท่าซี้เหล็ก เดินทางไปพบกลุ่มเกษตรกร และสัญญาจะให้ความช่วยเหลือ โดยบอกว่าจะขอให้รัฐบาลคืนที่ดินให้กับพวกเขา
3 มีนาคม 2561	เกษตรกรได้ร้องขอความช่วยเหลือจากตัวแทนของพรรค NLD ซึ่งเดินทางมาที่ท่าซี้เหล็กเพื่อเปิดสำนักงานสาขาของพรรค

เกษตรกรที่บ้านห้อยลึกบางส่วนต้องสูญเสียที่ทำกิน

การสร้างรั้วของบริษัทหลอยสามซอง

21 พฤษภาคม 2561	เกษตรกรจำนวน 137 คนส่งจดหมายร้องเรียนถึงประธานาธิบดีอู วิน มินต์ เพื่อขอที่ดินคืน
ตุลาคม 2561	เกษตรกรส่งจดหมายถึงสำนักงานสาขาของพรรค NLD ในท่าซี้-เหล็ก แต่ไม่ได้รับคำตอบ
ธันวาคม 2561	เกษตรกรส่งจดหมายถึงสำนักงานสาขาของพรรค NLD ในท่าซี้-เหล็กอีกครั้ง แต่ไม่ได้รับคำตอบ
3 ธันวาคม 2561	อู โซ ยุ้น ลวิน รัฐมนตรีด้านวางแผนและการเงินของรัฐฉาน เดินทางมาที่ท่าซี้เหล็ก และรับปากจะคืนที่ดินให้กับเกษตรกร
ต้นปี พ.ศ. 2562	รัฐบาลรัฐฉานอนุญาตให้บริษัทหลอยสามซอง (ซึ่งอยู่ในเครือบริษัท หงปิง) สร้างโรงงานผลิตยางแผ่นและโรงแต่งแร่แมงกานีส 250 ไร่ ที่จัดสรรให้กับบริษัทหงปิงเมื่อปี 2544
5 กันยายน 2562	รัฐบาลรัฐฉานอนุญาตให้บริษัทหลอยสามซอง (ซึ่งอยู่ในเครือบริษัท หงปิง) สร้างโรงงานผลิตยางแผ่นและโรงแต่งแร่แมงกานีส 250 ไร่ ที่จัดสรรให้กับบริษัทหงปิงเมื่อปี 2544
19 กันยายน 2562	บริษัทหลอยสามซองได้ปักธงรอบที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ใช้งาน ซึ่งเป็นที่ดินที่เกษตรกรกำลังปลูกพืชผล
24 ตุลาคม 2562	บริษัทหลอยสามซองติดป้ายประกาศรอบที่ดินบอกว่า “ห้ามบุกรุก”
26 ตุลาคม 2562	คนงานของบริษัทหลอยสามซองจัดทำรั้วล้อมที่ดิน แต่เกษตรกรได้เข้าไปขัดขวาง ทำให้ต้องชะลอการสร้างรั้วออกไป
19 พฤศจิกายน 2562	ตัวแทนเกษตรกรบ้านห้องลึก เดินทางไปยื่นจดหมายร้องเรียนต่อ จาย ลิน เมียต สส.ของพรรค สันนิบาติเพื่อประชาธิปไตยฉาน (SNLD) ที่เขตเมืองสู้ ที่สำนักงานของพรรค SNLD ในเมืองตองจี เขาบอกชาวบ้านว่าจะส่งจดหมายให้กับรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องทุกคนในรัฐ ทั้งยังมีการส่งสำเนาจดหมายไปยังหน่วยงานของรัฐบาลทุกแห่งในท่าซี้เหล็ก แต่ไม่ได้รับคำตอบ

ภาพถ่ายดาวเทียมของเขตอุตสาหกรรมท่าช้างเหล็ก

พฤศจิกายน 2562	ภายหลังเกษตรกรกลับจากเมืองตองจี คนงานของบริษัทหอยสามของได้เดินทางไปกันไร่ที่ดินอีก โดยในคราวนี้ชาวบ้านได้นำมิดไปด้วยเพื่อขัดขวางการสร้างไร่ และทางบริษัทส่งจดหมายร้องเรียนไปยังสำนักงานเขตและสำนักงานเทศบาลในท่าซี้เหล็ก และดำเนินคดีกับแกนนำเกษตรกรสี่คน (ชายสาม และหญิงหนึ่ง) ตามมาตรา 427 (การทำให้เสียทรัพย์) 447 (บุกรุก) และ 506 (ข่มขู่)
20 กุมภาพันธ์ 2563	บริษัทหอยสามของได้นำรถไถเข้ามาปรับที่ดิน แต่ถูกชาวบ้านขัดขวางเอาไว้
18 มีนาคม 2563	เกษตรกรส่งจดหมายร้องเรียนไปยังสำนักงานมุขมนตรีแห่งรัฐนาง-อองซานซูจี
เมษายน 2563	เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตและสำนักงานเทศบาลพร้อมกับสส.พรรค NLD จัดประชุมกับชาวบ้านที่วัดบ้านห้องลึก โดยนำแผนที่มาประกอบการอธิบายว่า จะมีการคืนที่ดิน 792.5 ไร่ให้กับชาวบ้าน ชาวบ้านทุกคนต่างดีใจมากที่ได้ยินข่าวนี้นี้
เมษายน - พฤษภาคม 2563	เจ้าหน้าที่รัฐวัดที่ดินได้มาวัดที่ดินเกษตรกรในเขตนิคมอุตสาหกรรม แต่เป็นช่วงฤดูร้อน จึงยังไม่ได้มีการเพาะปลูกข้าว เจ้าหน้าที่ผู้รังวัดจึงบอกว่าที่ดินเหล่านี้เป็นที่ดินว่างเปล่า และไม่มีการใช้ประโยชน์ ผู้รังวัดยังอ้างว่าเกษตรกรในพื้นที่ได้เห็นชอบที่จะรับค่าชดเชยจากบริษัทหอยสามของไปแล้วสำหรับที่ดิน 85 ไร่ ซึ่งไม่เป็นความจริงแต่อย่างใด
พฤศจิกายน 2563	บริษัทหอยสามของได้มากันไร่ที่ดินอีก และชาวบ้านก็ได้มาขัดขวางอีกเช่นกัน ชาวบ้านเดินทางไปร้องเรียนกับทางการในพื้นที่ และยังได้ไปร้องเรียนกับสำนักงานเทศบาลถึงสองครั้ง ทางการบอกว่าจะมีการแบ่งที่ดินออกเป็นแปลงต่าง ๆ และนำไปขาย แต่จะมีการแบ่งที่ดินบางแปลงให้กับเกษตรกรด้วยการจับฉลาก
8 เมษายน 2564	ศาลจังหวัดท่าซี้เหล็กยกฟ้องคดีที่บริษัทฟ้องต่อเกษตรกรสี่คนเนื่องจากขาดพยานหลักฐาน

6 พฤษภาคม 2564	ระหว่างเวลา 10.30-11.00 น. บริษัทหอยสามช่องได้นำรถไถสองคันเข้ามาปรับที่ดิน ทำให้พระจากวัดบ้านหองลึกได้เข้าไปขัดขวาง โดยบอกว่าเป็นที่ดินของชาวบ้าน จึงมีการนำรถไถออกไปจากพื้นที่
8 พฤษภาคม 2564	เวลา 12.00 น. ตำรวจไปพบกับเจ้าอาวาสวัดบ้านหองลึก เพื่อแจ้งว่าในวันรุ่งขึ้นจะมีการนำกำลังเข้ามาคุ้มครองความปลอดภัยให้กับบริษัทหอยสามช่อง และชาวบ้านไม่ควรมารวมตัวกันเกินกว่า 30 คน ไม่เช่นนั้นจะถูกจับ (เนื่องจากมาตรการป้องกันโควิด-19)
9 พฤษภาคม 2564	09.30 น. บริษัทหอยสามช่องเดินทางมาทำรั้วที่ดิน พร้อมกับกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจชาวบ้านกลุ่มหนึ่ง (ไม่ถึง 30 คน) ได้เข้ามาขัดขวาง ตำรวจแจ้งว่า ไม่อนุญาตให้มีการถ่ายภาพ ไม่เช่นนั้นจะมีการยึดโทรศัพท์ของพวกเขา แต่ตำรวจเองกลับถ่ายภาพเหตุการณ์ ขณะที่บริษัททำรั้วไปได้ประมาณ 10 เมตร เกษตรกรได้เข้ามาทำลายรั้ว และได้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ซ้ำกันอีกจนถึงห้าโมงเย็น ตำรวจถ่ายภาพพร้อมขณะที่ถูกทำลาย และได้ไปแจ้งกับประธานหมู่บ้านว่า ห้ามไม่ให้มีการตัดต้องอุปกรณ์การก่อสร้าง และหากมีการทำลายทรัพย์สินใด ๆ ชาวบ้านจะถูกดำเนินคดี
10 พฤษภาคม 2564	เกษตรกรเขียนจดหมายถึง ดร.จ่อ ทุน ประธาน SAC ของรัฐฉาน ขอให้เขาขัดขวางบริษัทไม่ให้ยึดที่ดินของพวกเขาต่อไป และให้คืนที่ดินมา
18 พฤษภาคม 2564	คนงานจากบริษัทหอยสามช่องได้มาสร้างรั้วตอนกลางคืน เมื่อเกษตรกรมาเห็นเข้า คนงานก็ยิงปืนใส่สองครั้งเพื่อข่มขู่
24 พฤษภาคม 2564	โพยง หน่าย วิน อดีตเจ้าหน้าที่ทหารพม่า (ซึ่งอาศัยอยู่ที่เมืองสันทราย ท่าซี้เหล็ก) ซึ่งทำงานเป็นนายหน้าให้กับบริษัทหอยสามช่อง ได้แจ้งความดำเนินคดีกับเจ้าอาวาสวัดบ้านหองลึก (และสมาคมสงฆ์ในท้องถิ่น) และขู่จะดำเนินคดีกับเขาฐานที่เป็นแกนนำชาวบ้านทำลายรั้ว
28 พฤษภาคม 2564	เวลา 10.00 น. พระในพื้นที่ได้ไปทำลายรั้ว ซึ่งทางบริษัทได้แอบสร้างตอนกลางคืน

28 พฤษภาคม 2564	เวลา 13.00-16.00 เจ้าอาวาสวัดบ้านห้อยลึกและพระอีกสามรูป พร้อมชาวบ้านอีกสี่คนได้เดินทางไปวัดสายเมืองเพื่อเข้าร่วมการพิจารณาคดีแต่ทางบริษัทไม่มาร่วมในการพิจารณาคดีโดยเป็นการพิจารณาคดีซึ่งมีประธานสมาคมสงฆ์ทำขึ้นหลักเป็นประธาน ส่งผลให้เจ้าอาวาสวัดบ้านห้อยลึกได้รับคำตักเตือนอย่างเป็นทางการ ให้ยุติการดำเนินงานเพื่อต่อต้านบริษัท
30 พฤษภาคม 2564	เวลา 20.00 น. บริษัทหอยสามช่องเดินทางมาติดตั้งรั้วยาวประมาณ 150 เมตร โดยใช้แท่งคอนกรีตและรั้วลวดหนาม ทั้งยังขุดร่องน้ำทั้งสองฝั่งของรั้ว เพื่อขัดขวางไม่ให้คนเข้ามาใกล้รั้วได้
31 พฤษภาคม 2564	เวลา 09.00 น. เกษตรกรได้ไปทำลายรั้วที่ติดตั้งในคืนก่อนหน้าทั้ง
2 มิถุนายน 2564	เกษตรกรได้สร้างรั้วรอบที่ดินทำกินของตนแต่ในคืนนั้น คนงานของบริษัทได้มาทำลายรั้วของเกษตรกร และยังเผากระตอมของเกษตรกรไปสองหลัง เจ้าอาวาสวัดบ้านห้อยลึกเดินทางไปที่ต้องจีเพื่อขอพบเจ้าหน้าที่พรรค USDP เพื่อพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาด้านที่ดิน แต่ไม่เป็นผล
3 -30 มิถุนายน 2564	ทางบริษัทยังคงสร้างรั้วต่อไป และมีการปรับโฉมที่ดิน เกษตรกรก็ยังคงรั้วต่อไป เท่าที่พวกเขาจะทำได้
1 กรกฎาคม 2564	เวลา 20.00 น. บริษัทยังคงสร้างรั้วเพิ่มและนำน้ำกรดมารดต้นกล้าที่เตรียมลงนาของชาวบ้าน ชาวบ้านทราบข่าวจึงรวมตัวออกขับไล่และขัดขวางบริษัท คนงานบริษัทวิ่งหนีออกไปโดยทำปิ่นหล่นไว้ ชาวบ้านจึงได้แจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบมาตรวจสอบสถานที่และยึดปิ่นไป แต่ไม่มีการดำเนินคดีใด
2 กรกฎาคม - กลางเดือน สิงหาคม 2564	ไม่มีคนงานบริษัทเข้ามาในพื้นที่ ชาวบ้านคาดว่าน่าจะเป็นเพราะมาตรการล็อกดาวน์ช่วงสถานการณ์โควิด-19

ตำรวจให้ความคุ้มครองผู้จัดการโรงงาน ขณะที่มองดูชาวบ้านกำลังทำลายรั้วของบริษัท
หลอยสามซอง

ชาวบ้านกำลังทำลายรั้วของบริษัทหลอยสามซอง

ความเป็นมาของการดำเนินงานของบริษัทหังปิงในท่าซี้เหล็ก

บริษัทหังปิงก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540¹ โดยเหว่ยเซี่ยะกัง ผู้นำเชื้อสายจีนของกองทัพสหรัฐว่า หน่วยที่ 171 ทางตอนใต้ของรัฐบาล และเป็นหน่วยงานด้านเศรษฐกิจตามกฎหมายของ UWSA ซึ่งก่อนหน้านี้เคยพึ่งพาเฉพาะรายได้จากการค้ายาเสพติด บริษัทหังปิงได้พัฒนาจนกลายเป็นกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ ครอบคลุมอุตสาหกรรมหลายประเภท รวมทั้งการก่อสร้าง เหมืองแร่ และเกษตรกรรม การฟอกเงินอย่างชัดเจนของบริษัทหังปิงได้รับการหนุนหลังอย่างเต็มที่จากรัฐบาลทหารพม่า ซึ่งเพียงต้องการให้ UWSA รักษาความเป็นกลางในระหว่างมีการประกาศหยุดยิง และต้องการใช้เพื่อเป็นกั้นชนกับกองกำลังฝ่ายต่อต้านที่ติดอาวุธของรัฐบาล ทางตอนใต้ของรัฐบาล

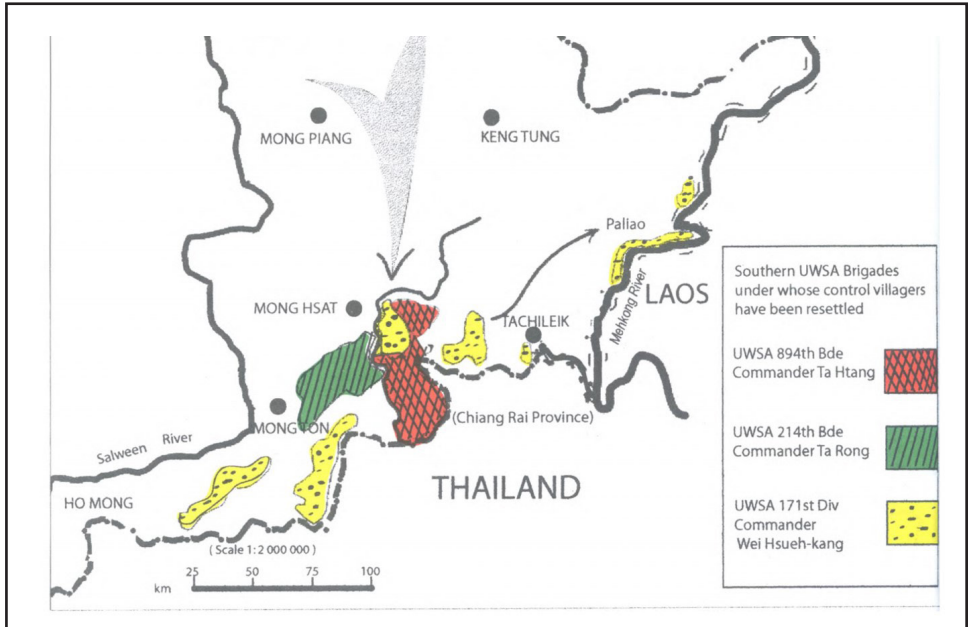
ในปี พ.ศ. 2540 UWSA เริ่มมีอำนาจเหนือที่ดินจำนวนมากบริเวณพรมแดนรัฐฉาน-ไทย โดยเป็นที่ดินที่ได้รับมอบมาเพื่อเป็นค่าตอบแทนที่ช่วยต่อสู้กับกองทัพเมืองไต ซึ่ง (Mong Tai Army - MTA) ซึ่งได้ประกาศยอมวางอาวุธ เมื่อปี 2539 พื้นที่หลักด้านใต้ของ UWSA ได้แก่เมืองยอน ทางตอนใต้ของเมืองสาต กองกำลังที่ 171 ของเหว่ยเซี่ยะกังมีฐานที่มั่นอยู่ที่บ้านสูง 10 กิโลเมตรทางตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองสาต ในระยะแรก บริษัทหังปิงดำเนินกิจการเกี่ยวกับการค้า เกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ และการก่อสร้างทางตอนใต้ของรัฐฉาน

ความพยายามของ UWSA ที่จะขยายอำนาจมาทางตอนใต้ของรัฐบาล เริ่มชัดเจนขึ้นช่วงสิ้นปี 2542 โดยมีการโยกย้ายประชาชนจำนวนมากที่เป็นชาวว่าจากทางตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐบาล ลงไปทางใต้ติดกับพรมแดนไทย จนถึงช่วงปลายปี 2544 มีประชากรกว่า 126,000 คน ประมาณหนึ่งในสี่ของประชากรชาวว่าในพม่า ซึ่งถูกบังคับโยกย้ายส่วนใหญ่จะเดินทางไปที่เมืองสาตและเมืองไต รวมทั้งท่าซี้เหล็ก โดยมีชาวว่ากว่า 3,400 คนที่อพยพเข้ามาในดินแดนที่อยู่ใต้การควบคุมของเหว่ยเซี่ยะกังใกล้กับเมืองเชียงลาบริมฝั่งแม่น้ำโขง² และบางส่วนได้อพยพไปอยู่ที่ตัวเมืองท่าซี้เหล็ก ซึ่งพื้นที่ที่ UWSA ได้ที่ดินมาจากการเวนคืนจากเกษตรกรในพื้นที่โดยเต่งแสงซึ่งเป็นผู้บัญชาการกองทัพลาคสามเหลี่ยม และเป็นที่รู้จักกันว่าเป็นแหล่งผลิตยาเสพติด³

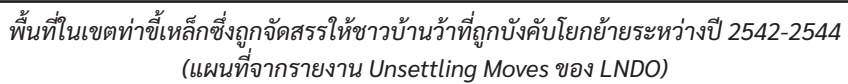
บริษัทหังปิงได้รับสัมปทานหลายโครงการจากรัฐบาลทหารในช่วงเวลานั้น รวมทั้งข้อ

ตกลงพัฒนาโครงการแบบ BOT ส่งผลให้มีการก่อสร้างถนนความยาว 102 ไมล์ระหว่าง
ท่าขี้เหล็ก-เชียงตุง ซึ่งแล้วเสร็จในปี 2544

พื้นที่ของรัฐบาลตอนใต้ซึ่งจัดสรรให้กับชาวบ้านว่าที่ถูกบังคับโยกย้ายระหว่างปี 2542-2544
(แผนที่จากรายงาน Unsettling Moves ของ LNDO)

ชุมชนไทยขัดขวางแผนของบริษัทหงบังในการก่อสร้างโรงไฟฟ้า ถ่านหินในท่าชีเหล็ก

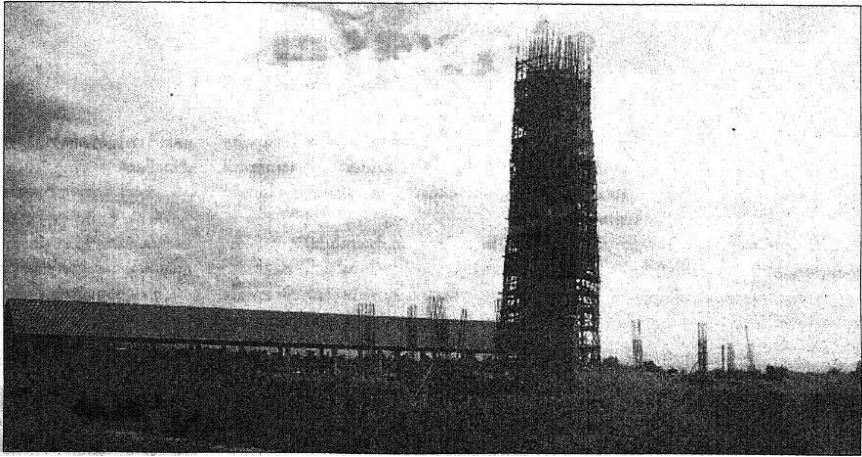
ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่าง UWSA กับรัฐบาลทหารพม่าถูกชัดเจนในปี 2543 เมื่อพลเอก หม่อง เอ ผู้บัญชาการทหารบก เดินทางมาด้วยตนเองเพื่อวางศิลาฤกษ์การก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินขนาด 12 เมกะวัตต์ ซึ่งเป็นโครงการของบริษัทสามเหลี่ยมทองคำไฟฟ้าพลังน้ำ (Golden Triangle Hydro Power company) ของ UWSA (บริษัทในเครือของบริษัทหงบัง) ทางตอนเหนือของท่าชีเหล็ก อย่างไรก็ตามที่ผ่านมา ยังไม่มีการก่อสร้างในโรงงานแห่งนี้ เนื่องจากการต่อต้านของชาวบ้านจากหมู่บ้านในฝั่งไทย ทางอำเภอแม่สาย เนื่องจากความกังวลเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ โดยพวกเขาได้รวมตัวขัดขวางไม่ให้รถบรรทุกขนอุปกรณ์ก่อสร้าง (ที่มาจากจีน) ออกจากประเทศไทยช่วงเดือนเมษายน 2544 ความตึงเครียดระดับทวีภาคี เนื่องจากการรุกรานเข้ามาของกองกำลังทหารพม่าตามพรมแดนจังหวัดเชียงราย ในระหว่างการสู้รบกับกองทัพรัฐฉาน และการยิงระเบิดเข้ามาที่อำเภอแม่สาย ในเดือนกุมภาพันธ์ 2543 จึงอาจเป็นสาเหตุทำให้รัฐบาลไทย สนับสนุนการประท้วงของชาวบ้าน เพื่อต่อต้านโรงไฟฟ้า

โรงไฟฟ้าถ่านหินดังกล่าวไม่เพียงจะสร้างขึ้นเพื่อจ่ายไฟให้กับชาวบ้านที่ท่าชีเหล็ก ซึ่งตอนนั้นยังคงใช้ไฟฟ้าจากประเทศไทย หากยังจะเป็นเขตนิคมอุตสาหกรรมแห่งใหม่ใกล้กับสนามบินท่าชีเหล็ก ซึ่งทางบริษัทหงบังได้รับมอบที่ดิน 250 ไร่เพื่อสร้างโรงงานหลายแห่ง การยกเลิกโครงการโรงไฟฟ้า น่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความล่าช้าตามแผนการของ UWSA ที่จะพัฒนาทรัพยากรในเขตนิคมอุตสาหกรรม

ในเวลาเดียวกัน ชื่อเสียงระดับสากลที่เพิ่มขึ้นของ UWSA ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ยังบีบให้รัฐบาลทหารพม่าต้องใช้มาตรการเพื่อตอบโต้กับบริษัทหงบังและอาณาจักรด้านธุรกิจที่ใหญ่ขึ้นของเหว่ยเจียะกัง ตอนที่พลเอกหม่องเอ เดินทางเยือนประเทศไทยในเดือนเมษายน 2545 นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ได้ขอให้เขาปราบปรามบริษัทหงบังหลังเดินทางกลับพม่าได้ไม่ถึงสองสัปดาห์ ได้มีคำสั่งปิดสำนักงานสาขาของบริษัทหงบังในหลายพื้นที่ รวมทั้งท่าชีเหล็ก⁴ ในเดือนธันวาคม 2545 ทหาร UWSA หลายร้อยนายภายใต้การบังคับบัญชาของเหว่ยเจียะหยิน ซึ่งเป็นน้องชายของเหว่ยเจียะกัง ได้รับคำสั่งให้ถอนจากที่มั่นบริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขง ภายใต้แผนปฏิบัติการที่เรียกว่า “แผนต่อต้าน

ยาเสพติด” และในเดือนมีนาคม 2546 พวกเขาได้เคลื่อนย้ายกำลังไปทางตะวันตกเข้าสู่เมืองสาตและเมืองโตน⁵

อย่างไรก็ดี การดำเนินธุรกิจของบริษัทหงป๋องยังคงดำเนินต่อไป รวมทั้งในท่าซี้เหล็ก เพียงแต่ใช้ชื่อบริษัทที่แตกต่างออกไป

ภาพตั้งแต่เริ่มการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินของบริษัทหงป๋องที่ท่าซี้เหล็ก (ภาพจากหนังสือพิมพ์
ผู้จัดการ 25 กุมภาพันธ์ 2546)

การทำเหมืองแร่แมงกานีสในภาคตะวันออกของรัฐฉาน

จากข้อมูลการผลิตในเดือนกุมภาพันธ์ 2564 ของเว็บไซต์กระทรวงการเหมืองแร่แห่งพม่าทำให้เห็นว่าบริษัท 10 แห่งได้รับสัมปทานทำเหมืองแร่แมงกานีสไดออกไซด์ ทั้งหมดอยู่ในภาคตะวันออกของรัฐบาล ยกเว้นเพียงแห่งเดียวที่อยู่ในภาคตะวันตก

ในทำขึ้นเหล็กการทำเหมืองแร่แมงกานีสได้เริ่มเกิดขึ้นที่เมืองโก ห่างจากทำขึ้นเหล็กไปทางตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 20 กิโลเมตร ตามข้อมูลของนักวิจัยในท้องถิ่น การทำเหมืองในพื้นที่นี้ส่งผลกระทบต่อชาวลาหู่ อาข่า และไทใหญ่ประมาณ 2,000 คน ตั้งแต่ปี 2550 โดยมีการเวนคืนที่ดินของพวกเขา อีกทั้งที่ดินและแหล่งน้ำก็ปนเปื้อนด้วยกากของเสียจากเหมืองแร่⁶

บริษัทเหมืองแร่ที่ระบุตามข้อมูลเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2564 ว่าได้รับสัมปทานทำเหมืองแร่แมงกานีสไดออกไซด์ในภาคตะวันออกของรัฐบาล ได้แก่

1. Sai Laung Hein Mining Co. Ltd.
2. Spring Fragrance (Nwe Oo Ya Nan) Co. Ltd.
3. Naung Tone Nagar Mining Co. Ltd.
4. San Par Ra Mi Mining Co. Ltd.
5. Hein Linn San Mining Co. Ltd.
6. Myint Oo Aung Co. Ltd.
7. Maha Shwe La Won Mining Co. Ltd.
8. Kyauk Saung Ni Co. Ltd.
9. Nant Youne Mining Co. Ltd.

ไม่มีผู้ใดทราบว่าใครเป็นเจ้าของบริษัทเหล่านี้ บริษัทจายหลาวเฮิง ได้รับการระบุชื่อในรายงาน Myanmar EITI เมื่อเดือนมกราคม 2563 เนื่องจากไม่ได้เปิดเผยว่าใครเป็นเจ้าของ ในขณะที่ผู้อำนวยการบริหารของบริษัทจายหลาวเฮิงคืออู๋ ตัน หนวย ซึ่งเคยเป็นเจ้าหน้าที่ทหารพม่า

ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 อุ โอน วิน รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแห่งสหภาพพม่า เดินทางมาเยือนเหมืองแร่แมงกานีส ที่เมืองโก รัฐ ฉาน เพื่อตรวจสอบสถานที่ทำงานของบริษัททั้งสองแห่ง (จายหลาวเฮิง และฉ่วยผั่วกอง ชิ่นนัันดอว์) ซึ่งได้ขออนุญาตขยายกิจการเหมืองแร่จากขนาดเล็กเป็นขนาดกลาง ตาม รายงานของสื่อมวลชนในเวลาดังกล่าว นับแต่เริ่มทำเหมืองแร่ที่เมืองโก ได้มีการขุดเจาะ สิ้นแร่แมงกานีสจำนวนรวม 293,408 ตัน ทำให้รัฐบาลมีรายได้ 4,519,388 เหรียญ⁷

เหมืองแร่แมงกานีสที่เขตเมืองโก เขตท่าชีหลัก

ภาพใหม่แลบของการชุดเหมืองแร่แมงกานีสที่เมืองโก ท่าซีเหล็ก

การขนส่งและการส่งออกแร่แมงกานีส

มีการขนส่งแร่แมงกานีสโดยรถบรรทุกจากแหล่งที่เมืองโกไปเก็บไว้ในที่จัดเก็บ ประมาณหนึ่งไมล์ด้านตะวันออกของสนามบินท่าชีเหล็ก จากนั้นจึงมีการใช้รถบรรทุกขนข้ามสะพานมิตรภาพแห่งที่สอง เข้าสู่อำเภอแม่สาย ในประเทศไทย

ตัวเลขพิกัดศุลกากรที่อำเภอแม่สายชี้ให้เห็นว่า แร่แมงกานีสเป็นหนึ่งในสินค้านำเข้าที่มีมูลค่าสูงสุดจากพม่าผ่านด่านพรมแดนแห่งนี้⁸ โดยจำนวนการนำเข้าโดยรวมตามข้อมูลของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ชี้ให้เห็นว่ามีการเพิ่มจำนวนการนำเข้าแร่แมงกานีสเป็นอย่างมากในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา⁹

การนำเข้าแร่แมงกานีสมายังประเทศไทย	ปี 2553	ปี 2562
ปริมาณ (ตัน)	4,500	135,616
มูลค่า (ล้านบาท)	17.8	203.8

กองสินแร่แมงกานีสที่ท่าชีเหล็ก

หลังนำเข้าสู่ประเทศไทยแล้ว จะมีการขนส่งสินแร่ด้วยรถบรรทุกไปยังท่าเรือแหลมฉบัง เพื่อส่งต่อไปยังประเทศจีน จากข้อมูลของกรมศุลกากรในปี 2564 มีการนำเข้าแร่แมงกานีส 574 ตันจากพม่า (มูลค่าประมาณ 1 ล้านบาท) และในเดือนเดียวกัน มีการส่งออกจำนวน 574 ตันไปยังประเทศจีน (มูลค่าประมาณ 1.6 ล้านบาท)¹⁰

มีบริษัทไทยเพียงสองแห่งในเชียงราย ซึ่งได้รับใบอนุญาตให้ส่งออกแร่แมงกานีส ได้แก่ บริษัท ภาควิทยาเชียงราย และบริษัท เอสดียางเหนียว ซึ่งมีสำนักงานที่อำเภอแม่สาย

ภาพใหม่แลบของการกักเก็บแร่แมงกานีสใกล้ท่าช้างเหล็ก

มลพิษจากการแต่งแร่แมงกานีส

มลพิษทางน้ำ

ปริมาณแร่แมงกานีสที่สูงเกินไปในแหล่งน้ำ อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ จากการศึกษ เมื่อปี 2554 ในสหรัฐอเมริกา ชี้ให้เห็นถึงอาการบกร่องทางสติปัญญาของเด็กในวัยเรียน เมื่อได้รับสารจากแร่แมงกานีสจากน้ำดื่ม¹¹

ในเดือนมิถุนายน 2561 การประปาส่วนภูมิภาคได้เผยแพร่รายงานว่าพบปริมาณแร่แมงกานีสในระดับสูงในแม่น้ำรวก ซึ่งนำมาใช้ทำน้ำประปาที่อำเภอแม่สาย¹² ทำให้น้ำมีความขุ่นและมีกลิ่นเหม็น ทำให้ท่อดูดต้น รายงานยังระบุถึงข้อกังวลเกี่ยวกับความผิดปกติทางประสาทเนื่องจากพิษของแร่แมงกานีส

เหมืองแร่แมงกานีสที่เขตเมืองโก เขตท่าซี้เหล็ก

มีการตรวจวัดปริมาณการปนเปื้อนที่สถานีสูบน้ำเกาะช้างที่แม่น้ำรวก ประมาณสองกิโลเมตรจากบริเวณสบรวกและแม่น้ำสาย พื้นที่ต้นน้ำของแม่น้ำรวกยังรวมถึงพื้นที่ทำเหมืองแร่แมงกานีสที่เมืองโก รวมทั้งแหล่งพักเพื่อจัดเก็บแร่แมงกานีสทางภาคตะวันออกของท่าซี้เหล็ก จึงมีความเป็นไปได้ว่าการปนเปื้อนของแร่แมงกานีสเกิดจากการทำเหมืองแร่แมงกานีสในฝั่งพม่าบริเวณพรมแดน

ทางการพม่าดูเหมือนจะทราบถึงปัญหานี้ ในระหว่างการเยือนท่าซี้เหล็กในเดือนพฤศจิกายน 2562 รัฐมนตรีอุโณวิน กล่าวถึงความสำคัญโดยให้หลักประกันว่า ของเสียจากการทำเหมืองแร่แมงกานีสจะไม่ทำให้แม่น้ำที่ไหลลงแม่น้ำสายต้องปนเปื้อน¹³

บริษัทหังปิงกำลังจะมีการสร้างโรงงานแต่งแร่แมงกานีสแห่งใหม่ริมแม่น้ำรวก ทำให้เกิดความกังวลอย่างจริงจังจูงต่อเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำ เนื่องจากกากของเสียของโรงงานและน้ำเสียที่จะถูกปล่อยออกมาจากแหล่งเก็บแร่แมงกานีสในโรงงาน

แม่น้ำรวก

มลพิษทางอากาศ

ยังไม่มีข้อมูลว่าการแต่งแร่แมงกานีสจะมีรูปแบบใด ในโรงงานที่วางแผนก่อสร้างใกล้กับท่าขี้เหล็ก แต่คาดว่าจะต้องมีการหลอมแร่ในเตา ทำให้มีการปล่อยควันพิษเข้าสู่อากาศ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียง

การศึกษาขององค์การอนามัยโลกเมื่อปี 2524 เกี่ยวกับผลกระทบของแร่แมงกานีส¹⁴ ชี้ให้เห็นว่ามลพิษทางอากาศจากโรงงานแต่งแร่แมงกานีสในหลายประเทศ ทำให้เกิดการติดเชื้อทางเดินหายใจอย่างรุนแรง รวมทั้งโรคปอดบวมสำหรับชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง

การผลิตยางพาราในท่าขี้เหล็ก

เริ่มมีการปลูกต้นยางพาราจำนวนมากในภาคตะวันออกเฉียงของรัฐบาลตั้งแต่ปี 2543 เป็นไปตามเป้าหมายของรัฐบาลทหารที่ต้องการขยายพื้นที่ปลูกยางพารา ตามแผนการเกษตรระหว่างปี 2543-2573 ทั้งยังเป็นผลมาจากนักลงทุนของจีนที่ต้องการใช้ประโยชน์จากนโยบายให้ทุนสนับสนุนของรัฐบาลจีน เพื่อขยายพื้นที่ปลูกต้นยางพาราและทดแทนการปลูกฝิ่นในเมียนมา บริษัทหึงปิงของ UWSA ได้เข้าร่วมกับนักลงทุนของจีนในโครงการนี้ รวมทั้งในพื้นที่จัดสรรใหม่ของรัฐบาลว่าตอนใต้ ระหว่างปี 2543 – 2555 พื้นที่ปลูกยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงของรัฐบาลได้เพิ่มขึ้นจาก 4,235 เป็น 217,950 ไร่¹⁵

ตามคำสั่งของกองทัพพม่าและกลุ่มติดอาวุธที่เป็นพันธมิตร จะมีการตัดไม้บนพื้นที่ภูเขารอบท่าขี้เหล็ก เพื่อเพาะปลูกต้นยางพารา เป็นการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนและการทำเกษตรกรรมแบบพื้นบ้านบนที่สูง ในปี 2549 รัฐบาลทหารให้สัมปทานบริษัทยูนนานฮองเกียกรุ๊ป (Yunnan Hongyu Group Company) ในการปลูกต้นยางพาราในพื้นที่ 12,500 ไร่ ที่เมืองพง ในจังหวัดท่าขี้เหล็ก โดยกองทัพพม่าและกลุ่มติดอาวุธในพื้นที่ได้บังคับให้ชาวบ้านใน 17 หมู่บ้านต้องย้ายออกจากพื้นที่ เพื่อทำการเคลียร์และเผาที่ดินสำหรับเพาะกล้าต้นยางพารา และมีการโยกย้ายหมู่บ้านชาวอาข่าสามแห่งเพื่อใช้เป็นพื้นที่ปลูกยางพารา¹⁶

ในปัจจุบัน ภูเขารอบท่าขี้เหล็กกลายเป็นแหล่งปลูกต้นยางพาราซึ่งเป็นพืชเชิงเดี่ยว ส่วน

ใหญ่เป็นกรรมสิทธิ์ของนักลงทุนจากภายนอก โดยมีการนำแรงงานซึ่งมาจากพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ในพม่า เพื่อมาดูแลและเก็บเกี่ยวต้นยางพาราเหล่านี้ ทำให้คนในพื้นที่แทบไม่ได้ประโยชน์จากพืชผลเหล่านี้

ปัจจุบันทางโรงงานสามารถแปรรูปน้ำยางพาราสดจากสวนรอบทำซีเหล็กได้ในระดับพื้นฐาน เพื่อผลิตแผ่นยางดิบหรือยางแท่ง จากนั้นจะใช้รถบรรทุกขนส่งไปยังบ้านโป่งและเชียงลาบ ทางตะวันออกของทำซีเหล็ก และลงเรือล่องตามแม่น้ำโขงไปยังประเทศจีน โครงการก่อสร้างโรงงานยางแผ่นในทำซีเหล็ก หากทำสำเร็จจะเป็นโรงงานแปรรูปยางระดับอุตสาหกรรมแห่งแรกในพื้นที่

ข้อกังวลเกี่ยวกับมลพิษจากโรงงานยางพาราแผ่น

กระบวนการผลิตยางพาราแผ่นจากน้ำยางสด ต้องมีการบด ชะล้าง การเติมกรดลงในน้ำยางพารา การบดซ้ำ และการตากให้แห้ง ซึ่งต้องใช้น้ำปริมาณมหาศาล หมายถึงต้องมีการปล่อยน้ำเสียจำนวนมาก ชาวบ้านในพื้นที่กลัวว่าน้ำปนเปื้อนจะไหลลงโดยตรงไปสู่แม่น้ำรวก สร้างความเสียหายให้กับที่ดินเกษตรกรรมด้านท้ายน้ำ และส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ที่ต้องพึ่งพาแหล่งน้ำเพื่อการใช้สอยในครัวเรือน

ข้อกังวลหลักของชาวบ้านคือ โรงงานจะส่งกลิ่นเหม็น พุ้งกระจายไปทั่วพื้นที่อยู่อาศัย และส่งผลกระทบต่อ

การศึกษาของรัฐบาลไทยเมื่อปี 2550¹⁷ เกี่ยวกับผลกระทบของโรงงานแปรรูปยางพาราขนาดใหญ่สองแห่งในจังหวัดอุดรธานี ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้พบว่า อากาศในรัศมีห้ากิโลเมตรของโรงงาน จะปนเปื้อนด้วยสารระเหยเคมีสูงกว่าค่ามาตรฐานที่ปลอดภัย 50 เท่า ทำให้เกิดการติดเชื้อในทางเดินหายใจ อาการเคืองตา ปวดและเวียนศีรษะ การศึกษาครั้งนี้ยังระบุว่า แม้แต่ชุมชนที่อยู่ห่างออกไปถึง 10 กิโลเมตรจากโรงงานก็ยังบ่นว่าได้กลิ่นเหล่านี้

ทั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า กลิ่นของโรงงานยางพาราแห่งใหม่ของบริษัทหงปิง อาจส่งผลกระทบต่อ

ชาวบ้านในพื้นที่ ไม่เฉพาะทางภาคตะวันออกเฉียงของท่าขี้เหล็ก แต่สำหรับคนทั้งจังหวัด รวมทั้งพื้นที่ใกล้เคียงอย่างอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในประเทศไทย แผนการสร้างโรงงานยางจึงคุกคามต่อคุณภาพชีวิต สุขภาพ และเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของพื้นที่ ชายแดนทั้งหมด บริเวณพื้นที่ท่าขี้เหล็ก-อำเภอแม่สาย

สรุป

การหนุนหลังของรัฐบาลทหารพม่าต่อแผนของ UWSA ที่จะก่อสร้างโรงงานที่สร้างมลพิษ สองแห่ง ในที่ดินที่เวนคืนอย่างมิชอบด้วยกฎหมายใกล้กับท่าขี้เหล็ก เป็นหลักฐานเพิ่มเติมที่ชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลทหาร เพิกเฉยต่อสิทธิของชุมชนในพื้นที่ ทั้งยังเป็นสัญญาณที่น่ากังวลเนื่องจากกำลังจะมีการให้สัมปทานที่เป็นอันตรายเพิ่มเติม เพื่อแลกกับความสนับสนุนทางการเมืองของ UWSA ภายหลังจากการทำรัฐประหาร

เกษตรกรบ้านห่องลึกได้แสดงความกล้าหาญอย่างยิ่งในการปกป้องที่ดินของพวกเขาจากผู้มีผลประโยชน์ ในการต่อต้านโรงงานเหล่านี้ พวกเขายังได้ปกป้องสิ่งแวดล้อม สุขภาพ ความเป็นอยู่ของประชาชนหลายพันคนในทั้งสองฝั่งของพรมแดน

มูลนิธิสิทธิมนุษยชนไทใหญ่ (SHRF) หวังว่าชุมชนทั้งหมดในบริเวณแม่น้ำรวกจะสนับสนุนการต่อสู้ของเกษตรกรบ้านห่องลึก และกระตุ้นให้รัฐบาลทหารพม่า และ UWSA ยกเลิกโครงการที่เป็นอันตราย และให้คืนที่ดินให้กับประชาชนเจ้าของที่ถูกต้องโดยทันที

อ้างอิง

1. Myanmar Directorate of Investment and Company Administration, <https://www.mycodica.gov.mm/Corp/EntityProfile.aspx?id=1edbf1df-5afe-400f-90ba-2bf3fb4ee2e1>
2. “Unsettling Moves,” Lahu National Development Organisation, April 2002, <https://www.Indoess.org/wp-content/uploads/2016/10/The-Wa-forced-resettlement-program-in-eastern-Shan-State.pdf>
3. “Hand in Glove,” Shan Herald Agency for News, 2006, <https://www.burmalibrary.org/sites/burmalibrary.org/files/obl/docs07/HandinGlove.pdf>
4. Wikileaks cable, May 2002, <https://wikileaks.wikimee.org/cable/2002/05/02RANGOON576.html>
5. “Unsettling Moves,” Lahu National Development Organisation, April 2002, <https://www.Indoess.org/wp-content/uploads/2016/10/The-Wa-forced-resettlement-program-in-eastern-Shan-State.pdf>
6. “Grab for White Gold,” Lahu Women’s Organisation, May 2012, <https://www.scribd.com/document/93216957/Lahu-Women-report-Grab-for-White-Gold-english>
7. Golden Triangle Regional News article, 22 November 2019, <https://www.facebook.com/GoldenTriangleRegionalNews/posts/2723837641012753/>
8. Chiang Mai News article, 22 October 2018, <https://www.chiangmainews.co.th/page/archives/826532/>
9. Thai Department of Industry and Mines website, <http://www7.dpim.go.th/stat>
10. Thai Customs website, http://www.customs.go.th/statistic_report.php?ini_content=statistics_report&ini_menu=nmenu_eservice&left_menu=nmenu_eservice_007&lang=th&left_menu=nmenu_eservice_007
11. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20855239/>
12. Thai Provincial Waterworks Authority Study of Water Quality, June 2018, https://reg9.pwa.co.th/reg9_2019/intra/performance/CQ2ZE030221_171405.pdf
13. Golden Triangle Regional News article, 22 November 2019, <https://www.facebook.com/GoldenTriangleRegionalNews/posts/2723837641012753/>
14. Manganese Environmental Health Criteria 17, World Health Organisation, 1981, <https://wedocs.unep.org/handle/20.500.11822/29300>
15. Hla Myint, “Rubber Planting Industry in Myanmar: Current Situation and Potentials”, presentation at ASEAN Plus 2013 Rubber Conference, 10-12 April 2013, <https://km.raot.co.th/uploads/dip/userfiles/5.mr.hla%20myint.pdf>
16. “Undercurrents” Issue 3, Lahu National Development Organisation, April 2009, <https://www.Indoess.org/wp-content/uploads/2016/10/undercurrentsissue3.pdf>
17. “The effects of the rubber factories in Tambon Nongnakham, Amphur Muang, Udonthani,” by Thailand’s Environmental Research and Training Center and Regional Environmental Office, 2017

มูลนิธิสิทธิมนุษยชนไทใหญ่

www.shanhumanrights.org